

DOHÁNYZÁSMENTES VILÁGNAP 2006. MÁJUS 31.

„A DOHÁNYZÁS MINDEN FORMÁJA ÖL”

Az elmúlt évtizedben Magyarországon is „téma” lett a dohányzás. A világ egyéb tájain – főként Észak-Amerikában, Nagy-Britanniában, a skandináv országokban, Ausztráliában – már a XX. század második felében „evidenciává” – a széles nagyközönség számára ismert és elfogadott tényé – váltak a dohányzás következményeire vonatkozó kutatások eredményei. Köztudott lett, hogy a cigaretta tüdőrákot, szívinfarktust és szélütést vagy éppen érszűkületet okoz. A gyermeket tervező és váró vagy a már megszületett gyermeket nevelő családok megismerték a dohányzás kedvezőtlen hatását a magzat vagy a csecsemő fejlődésére. Mindezek hatására ezekben az országokban jelentősen csökkent a cigarettafogyasztás – az Egyesült Államokban például az 1950-es évek óta kevesebb, mint a felére.

Ez a tendencia az elmúlt évtizedben egyre nagyobb területeken, a dohányosok egyre szélesebb körében érvényesült, veszélyeztetve most már azokat az új piacokat is, – Közép- és Kelet-Európát, a harmadik világ országait – amerre a dohányipar profitját féltve terjeszkedett. A fogyasztás fenntartásának új módszere (de mondhatjuk úgy is, hogy „trükkje”) volt olyan termékek, cigarettafajták bevezetése, propagálása, amelyekről a dohányipar az állította, hogy nem, vagy a „hagyományos” cigarettáknál jóval kevésbé okoznak egészségi ártalmat. A dohányipar által fenntartott kutatóintézetekben, az általuk alkalmazott kutatók azt mutatták ki, hogy ezeknek a „könnyű”, „enyhe” és más félvezető elnevezéssel forgalmazott cigarettáknak a füstje sokkal kevesebb károsító anyagot – nikotint, kátrányt, szénmonoxidot – tartalmaz, mint a hagyományosoké. Független kutatók azonban nem tudták megerősíteni ezeket az eredményeket. Kiderült, hogy a dohányosok másképpen szívják a cigarettát, mint azok a „szívógépek”, amelyekkel a méréseket végezték és a valóságban, a mindennapi élet körülményei között a kétféle termék káros anyag kibocsátása között alig van különbség. A dohányipar másik „trükkje”, hogy a dohányba olyan adalékanyagokat kevernek (pl. ammóniát), ami elősegíti a füstből a nikotin felszívódását – így ejtve a nikotinfüggőség csapdájába a gyanútlan áldozatokat. A dohányipar semmitől sem fél jobban, mint fogyasztóinak elvesztésétől, profitjának csökkenésétől. Ezek a termékek azoknak az embereknek a félvezetésére, becsapására szolgál, akik vigyázni szeretnének az egészségükre és ezért a dohányzás abbahagyását fontolgatják. Ezeknek a készítményeknek az a félvezető üzenete, hogy az egészség védelme érdekében nem kell lemondani a cigarettáról, van ártalmatlan cigaretta is. Az igazság az, hogy csak az a cigaretta ártalmatlan, amelyikre nem gyújtanak rá.

Dohányzó emberek környezetében élő nemdohányzók egészségi állapotának, a közöttük előforduló betegségeknek a megfigyelése azt bizonyította, hogy mások dohányfüstjének beszívása is okozhat egészségkárosodást – kezdve a szem kötőhártyájának az izgatásától egészen a legsúlyosabb betegségekig. A környezeti dohányfüst belélegzése főleg a gyerekek számára ártalmas. Dohányzó szülők gyermekein sokkal gyakrabban fordulnak elő a légutak fertőzőes-gyulladásos betegségei, kezdve a középfülgyulladástól egészen a tüdőgyulladásig. A dohányfüstös környezetben felnövő gyerekek tüdeje kortársai átlagához képest elmarad a fejlődésben, rosszabb lesz a légzési teljesítménye. A rettegett hirtelen-váratlan bölcsőhalál is kétszer-háromszor gyakoribb, ha egyik vagy mindkét szülő dohányzik. Azt is bizonyították, hogy a dohányossal együtt élő nemdohányzó házastárs gyakrabban betegszik meg tüdőrákban.

A dohányipar képviselői, akik korábban körömszakadtáig tagadták, ma már kénytelen-kelletlen elismerik a dohányzás egészségkárosító hatását, de továbbra is részben kétségbe vonják, részben igyekeznek elbagatellizálni a környezeti dohányfüst ártalmasságát. Hivatkoznak olyan vizsgálatokra, amelyek – a tanulmányok többségével ellentétben – nem találtak különbséget a környezeti dohányfüst hatásának kitett és attól mentes személyek egészségkárosodása között. Kiderült azonban, hogy ezeknek a „tudományos” közleményeknek a szerzőit a dohányipar pénzelte – nyilvánvalóan azért, hogy számukra előnyös eredményeket mutassanak ki.

A törvényhozók egyre több országban ismerték fel, hogy az állam feladata megvédeni az emberek egészségét a környezeti dohányfüst hatásától és olyan szabályokat hoztak, amelyek minden munkahelyen biztosítják a dohányfüst-mentes környezetet. Ezekkel az intézkedésekkel az emberek túlnyomó többsége – közöttük sok dohányos is – egyetért. Hasonló eredményt mutattak azok a magyar közvélemény kutatások is, amelyek az egészségügyi intézmények és az iskolák dohányzásmentességéről kérdezték meg az embereket. Jelentős előrelépést hozott ezen a téren a nemdohányzókat védő törvény és a munkavédelmi törvény elmúlt év végén történt módosítása. A gyermekegészségügyi intézmények és az óvodák ma már teljesen dohányzásmentesek – ez előre vetíti ennek a korlátozásnak a kiterjesztését a többi egészségügyi és oktatási intézményre is. Több egészségügyi intézmény vezetése és munkatársai – csatlakozva az Európai Füstmentes Kórházak mozgalomhoz – aktív programokkal támogatják, hogy dohányzó dolgozóik közül mind többen tegyék le a cigarettát és példamutatással, meggyőzéssel erre buzdítják a betegeket is. Minden más munkahelyen is lehetőség van arra, hogy a menedzsment és az alkalmazottak egyetértésével dohányzásmentessé tegyék az intézményt – tehát ne legyen dohányzásra kijelölt hely se. Ezek a kezdeményezések egyengetik az útját annak, hogy hasonlóan egyre több európai országhoz Magyarország minden munkahelyének levegőjéből is teljesen eltűnjön cigarettafüst.